

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
Ovaj rad dostupan je za upotrebu pod licencom Creative Commons Imenovanje 4.0. međunarodna

PRIKAZ
KNJIGE

Primljen: 8. 4. 2022.
Prihvaćen: 6. 5. 2022.

**Moyer, Alene (2021). *The Gifted Language Learner: A Case of Nature or Nurture?* New York, Cambridge University Press.
ISBN 978-1-108-71086-2**

Knjiga *The Gifted Language Learner: A Case of Nature or Nurture?* autorice Alene Moyer dugo je očekivana i neizmjerljivo vrijedna knjiga za sve stručnjake unutar područja ovladavanja inim jezikom, a posebice za one zainteresirane za individualne razlike kod učenika stranih jezika. Već u samom uvodu knjige autorica postavlja pitanje na koje će pokušati odgovoriti kroz šest poglavlja: „određuju li urođene sposobnosti status izvanprosječnosti ili tajna leži u tome kako se ti pojedinci nose sa sveukupnim zadatkom učenja jezika?“ (Moyer, 2021, str. 1).

Prvo poglavlje koje je podijeljeno na tri dijela bavi se konceptualizacijom jezične darovitosti. Iako ovo poglavlje obrađuje temu darovitosti oslanjajući se prije svega na druge discipline poput psihologije i kognitivne neuroznanosti, autorica ga započinje definiranjem karakteristika jezično darovitih pojedinaca. Moyer ih definira kao pojedince čije jezično umijeće na stranome jeziku doseže razinu blisku umijeću izvornoga govornika (*engl. near-native-like*) ili čak istovjetnu umijeću izvornih govornika (*engl. native-like*) u onome jeziku koji su usvojili nakon ranoga djetinjstva. U ovoj definiciji leži ključ važnosti okolišnih čimbenika u istraživanju jezične darovitosti. Naime, usvajanje stranoga jezika nakon ranoga djetinjstva uključuje veću ulogu svjesnosti i eksplicitnih kognitivnih sposobnosti pri učenju koje zahtijevaju mnogo truda. Nadalje, ako je okruženje u kojemu je pojedinac izložen stranome jeziku zemlja u kojoj je taj jezik izvorni, ovladavanje drugim jezikom tada uključuje i prilagodbu kroz raznolika okruženja i uvjete koji često nisu prilagođeni učenju. No, kako bi obrazložila tvrdnju o kompleksnoj isprepletenosti genetike i odgoja, autorica najprije mora temeljito zagrebatu ispod površine terminoloških postavki područja ovladavanja inim jezikom iz šire perspektive. Već tu nailazi na pluralizam i neujednačenost u nazivima kojima obilježavamo

darovite pojedince. Upravo su zato u fokusu drugoga dijela prvoga poglavlja razmatranje različitih teorija o darovitosti. U zaključku poglavlja autorica navodi izazove za buduća istraživanja. Prvi se izazov nalazi u izradi novih instrumenata koji bi mogli operacionalizirati kompleksnost konstrukta darovitosti. Drugi je svakako u revidiranju i redefiniranju koncepata koji čine darovitost, a treći se tiče promjene percepcije darovitosti u društvu. Moyer smatra da je vrijeme da se odmaknemo od romantizirane ideje darovitosti kao nepromjenjive i urođene sposobnosti te ju počnemo razumijevati unutar uloga koje u njezinom razvoju igraju okolišni čimbenici.

Kako je u prvome poglavlju ponudila osvrt na pojam darovitosti iz šire perspektive, Moyer se u drugom poglavlju fokusira na način na koji područje ovladavanja inim jezikom promatra jezičnu darovitost. Poglavlje je podijeljeno na sedam potpoglavlja. U prvome potpoglavlju autorica kreće od pojma uspješnoga učenika stranoga jezika da bi u drugome potpoglavlju ponovno došla do jezično darovitoga pojedinca kojim će se sada detaljnije baviti. Naime, u trećemu potpoglavlju prikazuje visoku ovladanost inim jezikom na razini fonologije, morfosintakse, leksika kao i pragmatičke i diskurzivne tečnosti (*engl. discursive fluency*). Četvrto potpoglavlje bavi se profilima pojedinaca koji su svojim umijećem korištenja stranoga jezika bliski umijeću izvornih govornika, da bi u petome potpoglavlju prikazala skup zajedničkih osobina darovitih pojedinaca koje su proizašle iz opisanih profila. Autorica zaključuje da su svi pojedinci unatoč neosporivim sposobnostima od kojih su neke prema svemu sudeći moguća posljedica genetike, pokazali brojne psihosocijalne vještine i visok trud kako bi dosegli željeni uspjeh u ovladavanju stranim jezikom. Šesto potpoglavlje bavi se mogućim indikatorima iznimnosti, a za Moyer to su talent za učenje stranih jezika (*engl. aptitude*), stilovi i strategije učenja, osobine ličnosti te iskustvo i uključenost u proces učenja stranoga jezika (*engl. learner engagement*). Zadnje potpoglavlje donosi zaključak ovoga poglavlja koje iznimno detaljno prikazuje način na koji područje ovladavanja inim jezikom opisuje i proučava jezično darovite osobe.

Dimenzija ličnosti (*engl. personality*) u jezično darovitih učenika tema je trećega poglavlja. Autorica važnost ove dimenzije opravdava time što „ličnost oblikuje naš pristup bilo kojem pothvatu koji iziskuje trud” (Moyer, 2021, str. 55). Upravo zato Moyer ovoj dimenziji darovitosti pristupa jednako detaljno kao i pojmu darovitosti kao takvom. Poglavlje je podijeljeno na pet potpoglavlja. U prvome potpoglavlju obrazloženi su koncepti i konstrukti vezani za ličnost, a u drugome prikazane kritike na postojeće modele i alternativne teorije. U trećemu potpoglavlju autorica se bavi odnosom

između ličnosti i uspjeha u učenju stranoga jezika te zasebno obrađuje pojmove vezane za ličnost koji pokazuju vezu s darovitošću: otvorenost, savjesnost, ekstrovertiranost, introvertiranost i empatija. U četvrtome potpoglavlju autorica opisuje najnovija dostignuća u mjerenju ličnosti te u petom potpoglavlju donosi zaključak. Iako je još uvijek teško precizno govoriti o ulozi ličnosti u jezičnoj darovitosti, dosadašnja istraživanja postavila su čvrst temelj za njihov nastavak.

Četvrto poglavlje ponovno vraća čitatelja u srž istraživanja jezične darovitosti unutar područja ovladavanja inim jezikom. Poglavlje naslovljeno *Neurološki i kognitivni temelji jezične darovitosti* podijeljeno je na četiri potpoglavlja. U prvome potpoglavlju autorica se bavi konstruktom jezičnoga talenta kroz prizmu kognitivnih sposobnosti koje ga čine. No, prije nego što u jednom od idućih potpoglavlja pojedinačno obrazloži svaki od kognitivnih mehanizama (radno pamćenje, obrada zvuka, glazbena sposobnost, sposobnost oponašanja, strategije i samoregulacija) koji zaslužuju poseban fokus unutar polja neurološke i kognitivne dimenzije, Moyer se dotiče pojmova neuronske strukture, funkcije i fleksibilnosti. Na kraju poglavlja autorica zaključuje da je unatoč iznimno zanimljivim uvidima koje mogu pružiti istraživanja jezične darovitosti, uloga neuroloških istraživanja u istraživanjima jezične darovitosti još je u začetcima.

Peto poglavlje predstavlja svojevrsni pokušaj sažimanja afektivnih, kognitivnih i okolišnih faktora i njihove uloge u formiranju konstrukta jezične darovitosti. Moyer se u prvome potpoglavlju bavi povezanošću emocija i kognicije. U drugome potpoglavlju autorica se osvrće na važnost regulacije emocija, motivacije, mentalnoga sklopa i upornosti te maštovitosti i oblikovanjem stranojezičnoga ja (*engl. L2-self*). Na kraju poglavlja autorica navodi ograničenja te empirijske izazove u istraživanjima jezične darovitosti, uočava nove perspektive u istraživanju kognitivnih faktora te donosi završne primjedbe o povezanosti emocija, kognitivnih sposobnosti te uključenosti u proces učenja stranoga jezika. Autorica ove tri dimenzije smatra nužnim komponentama za razumijevanje jezične darovitosti bez potrebe za traženjem mistične komponente ili sposobnosti koja može sve objasniti.

U posljednjem, šestome poglavlju, autorica se vraća na pitanja postavljena u podnaslovu. Uz ponovljenu tezu o isključivom izboru između genetike i odgoja kao lažnoj dilemi kada govorimo o procesu usvajanja inoga jezika, autorica se još jednom osvrće na neke od tema obrađenih u knjizi. Prva je svakako identifikacija svojevrsne fiksacije koju područje ovladavanja inim jezikom ima na kognitivnu dimenziju usvajanja, zanemarujući tako važnu dimenziju afektivnih faktora i iskustva. Upravo kroz isticanje uloge ličnosti kao

neizmjerne važnoga segmenta u uspješnom učenju stranoga jezika, autorica zaokružuje svoj osvrt na ovu zanemarenu individualnu razliku u istraživanjima jezične darovitosti. Nadalje istraživanja uloge iskustva te uključenosti u proces učenja stranoga jezika polučile su rezultate vrijedne daljnje validacije te novoga istraživanja koja bi dalje rasvijetlila ulogu ovih čimbenika. Za kraj središnjega dijela ovoga poglavlja autorica nudi metodološke preporuke za istraživanja, a na kraju poglavlja ponovno se vraća definiranju jezično darovitoga pojedinca. To čini kako bi ga, nakon teorijskih i empirijskih razmatranja, nanovo postavila u širi teorijski okvir, ističući važnost ne samo kognitivne dimenzije, nego i one afektivne, ali i okolišnih čimbenika.

Jednostavnim jezikom kao i temeljitim i detaljnim pristupom ova knjiga uspješno opisuje pojam darovitosti u području ovladavanja inim jezikom. Od prvoga uvida u sadržaj ove knjige jasno je da je teorijski okvir kojim autorica zahvaća temu puno širi od onoga kojim je ova tema uobičajeno obuhvaćena u području ovladavanja inim jezikom. Interdisciplinarnost kao i opetovano povezivanje sadržaja različitih poglavlja unutar same knjige čine upravo ovo djelo neizostavnom literaturom ne samo za istraživače, nego i za sve one koji se bave poučavanjem pa i učenjem stranih jezika. Studenti stranih jezika nastavničkih usmjerenja, ali i nastavnici stranih jezika ovu knjigu mogu smatrati izvorom važnih spoznaja za razumijevanje tako zanemarenoga unutarnjega svijeta darovitih pojedinaca. Za istraživače ova je knjiga od posebne važnosti zbog već spomenute interdisciplinarnosti i širokoga teorijskog okvira koji zauzima, kao i metodoloških preporuka. Na koncu, za učenike stranih jezika ova knjiga nudi mnogo primjera pojedinaca o njihovu načinu nošenja s tako kompleksnim zadatkom kao što je ovladavanje inim jezikom.

Na kraju možemo reći da je tema individualnih razlika ovim izdanjem konačno dobila cijelu knjigu posvećenu jezičnoj darovitosti, ali ključ važnosti ove knjige ne krije se samo u tome. Prekretnica koju ova knjiga postavlja u načinu razmišljanja o jezičnoj darovitosti ostvaruje se stavljanjem uobičajenoga teorijskog okvira, koji je pretežito fokusiran na kognitivnu dimenziju darovitosti, u širi kontekst. Promatranjem jezične darovitosti u kontekstu emocija pojedinca kao i njegove ličnosti pa i neposrednoga okruženja te iskustva s jezikom, autorica upućuje čitatelja na promišljanje o širem i sveobuhvatnijem definiranju ove individualne razlike nego što su to istraživanja jezične darovitosti unutar područja dosada nudila.

Jasenska Čengić

jcengic@ffzg.hr

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu